

AVENÇ

dels ANNALS de la

Societat Catalana d'Estudis Polítics, Econòmics i Socials

ANY I

BUENOS AIRES, JULIOL 1943

N.º 6

ESBÓS D'UN PROGRAMA

CELEBRADA ja l'assemblea constitutiva de la Societat Catalana d'Estudis Polítics, Econòmics i Socials, i la primera reunió conjunta de les Comissions de Treball, comencen a perfilar-se les línies de les activitats que el nostre incipient organisme podrà emprendre per tal de servir amb la possible eficàcia els fins que es proposa. Ens cal donar a entendre a tots els qui poden interessar-se per la nostra obra que aquests fins no es dirigeixen a cap acció política determinada ni presten ajut a cap partit ni banderia, i que l'objectiu comú és l'estudi dels problemes nacionals de Catalunya en el pla social i humà, sense defugir-ne cap aspecte ni sotmetre's a conceptes preformats que puguin limitar o condicionar la nostra acció.

Com en tota obra seriosa, objectiva i de llarga durada, s'ha pensat, abans de tot, en el mètode a seguir i s'ha cregut convenient d'aclarir la valor dels termes més comuns en la dialèctica pròpia d'aquestes disquisicions. És necessari, per exemple, no confondre el fet "nacional" amb el que només és "nacionalista" i expressa purament una posició mental i no un judici intel·lectual. En el pla nacional, el nucli social de Catalunya confronta tota la complexitat dels problemes humans amb intensitat i gradació diversa, sovint caracteritzada per les condicions peculiars geogràfiques, demogràfiques i històriques. Són aplicables a l'examen i estudi dels nostres problemes les normes i disciplines emprades en tot altre lloc, però cal, si es possible, extremar la objectivitat i no caure en els paroxismes motivats per la irritació i la impotència pròpies dels pobles deformats en l'absència i desavesament de les funcions directives.

Adhuc en allò que correspon a l'ús i l'aplicació dels conceptes generals, potser caldrà escatir la valor filosòfica i pràctica de termes de molt confusa accepció, com "democràcia" i "socialisme", per no esmentar-ne sinó dos de circulació molt profusa. No fóra excessiu que la nostra Societat tingués la pretensió de fer escola, encara que sols servís per a fins d'intel·ligència comuna entre els seus components i col·laboradors. No és aconsellable deixar a l'arbitri personal la utilització capciosa de certs conceptes que, de tantes interpretacions com han tingut, acaben per no tenir sen-

tit escolàstic. Ja sabem que una terminologia matemàtica no es la pròpia per als estudis polítics, econòmics i socials, però també sabem que la desorientació que regna potser és deguda, més que res, a la defectuosa interpretació i assimilació de certs conceptes d'utilitat universal. L'atomització dels partits polítics és una manifestació de descomposició social per manca d'escola. El sentit comú és la intel·ligència comuna, filla d'una disciplina, d'una pràctica i d'una habitud que no sols no obstrueix la natural evolució, sinó que la facilita i la impulsa constantment.

Ve't aquí, doncs, un esbós molt lleuger d'allò que pot ésser la primera etapa de les nostres activitats, les quals, per tal d'arribar a les projeccions adequades, desitjaríem d'emmarcar en un període preliminar de formació escolar. La nostra maduresa s'anirà manifestant en els acords que resultin i en el poder de fixació mental que vagin demostrant. Sense adonar-nos-en, passarem a la segona etapa que, com en tota mena de treballs científics, va de les generalitats a les concrecions i de les concrecions a les generalitats. Quan les investigacions i els estudis aspiren a tenir aplicació pràctica o, si més no, una influència orientadora en els moviments psicològics i d'estructuració social d'un poble, cal no perdre de vista aquest mecanisme de reciprocitat que representa la infusió de la universalitat en aquell poble particular, i l'ascensió de la seva particularitat al pla dels problemes universals.

En l'entusiasme nascut al caliu de les primeres reunions celebrades posem la confiança del nostre reeixir i de l'efectivitat del nostre servei a la Pàtria desvalguda. Ara cal que aquesta brotada de promeses no es dissipï sense resultat. Ens cal treballar a tots i a cadascun de nosaltres amb aquella ingenuïtat i aquell amor que es posa a les coses nascudes en el més íntim de la nostra espiritualitat i pensar que cada un de nosaltres és una garantia i un estimul per al company que ha vingut al nostre recer amb les més pures il·lusions. Ens cal treballar seriosament i demostrar, dintre la modèstia dels nostres mitjans i possibilitats, que Catalunya també és quelcom més que un concepte capciós i equívoc.

Importància dels estudis polítics, econòmics i socials

EN l'aspecte que pren una major importància la necessitat de no eludir els problemes reals i vius és en les qüestions econòmiques i socials. Fóra un error dels que es paguen cars que, per una simplicitat nacionalista de curt horitzó, volguéssim ignorar o prescindir del fet que la sensació d'inestable inseguretat del món modern prové sobre tot de la consciència de no tenir establerts els principis fonamentals de la reordenació econòmica, i no és més que la inevitable inquietud d'un món que, amb diversos assaigs, intents i provatures, va transformant-se econòmicament i socialment, en un sentit de major justícia. Precisament perquè els problemes són difícils, perquè es presenten en forma crua i aferrissada, tenim més el deure i la necessitat de resoldre'ls. Si no ho comencem a fer des d'ara, menys podrem fer-ho després. L'ocasió és doblement propícia: perquè la nostra situació ens permet de preparar les solucions amb el degut estudi i sense apassionaments ni antagonismes irreductibles, i també perquè les facilita el mateix estat d'esperit derivat de la gran comoció soferta. En el primer aspecte, són de gran interès i utilitat les iniciatives sorgides entre molts catalans, residents en diversos països, de constituir grups i organitzacions que tenen per finalitat d'estudiar els problemes econòmics i socials d'avui, per tal com llur coneixement contribuirà a conèixer i resoldre els nostres. Cal encoratjar aquests treballs, i que els diversos grups es posin en contacte i relació; que cadascú es documenti en tot allò que li ofereixi el lloc on es troba, i vingui després un intens intercanvi de dades i possibles solucions. Amb el concurs de tots és més factible i viable

de plantejar-los i resoldre'ls en el pla nacional. L'avenç és única per a fer-ho, i en forma harmònica, justa i eficaç. El moment és propici per a les solucions raonables i coratjoses. Aquells que volgueren portar-les cap a les posicions extremes i de violència intransigent, hauran comprès com el propòsit resulta inútil i contraproduent. Els qui, en una rauxa de por inconscient, es llançaren a la política del pitjor, que porta sempre a les violències reaccionàries, espantats de l'estrall, avui sols procuren trobar el difícil camí de sortida a la situació provocada per ceguesa. Per allò que ha après dels seus mateixos sofriments, el nostre poble no permetria que, entorn del que hi ha de just en el progrés econòmic i social, seguís la tàctica de pertorbació estèril, com no permetria tampoc que, per temor de plantejar i per manca de decisió a resoldre els problemes, s'intentés escamotejar, amb un fals concepte del sentit nacional, aquella esperança d'un demà millor que tant es mereix després del molt que ha sofert. El món va preparant-se per a la nova ordenació que representi un pas segur endavant. També tenim el deure de fer-ho nosaltres. I si diem que cal fer-ho en el pla nacional, és per creure que és l'únic en el qual es pot subordinar tot interès particular —de persones, grups, o estaments— al superior interès col·lectiu. Però cal dir des d'ara, clarament i sense equívocs, que, en fer-ho així, no és per eludir-los o arreconar-los, sinó, al contrari, per resoldre'ls.

CARLES PI I SUNYER

President del Consell Nacional Català, de Londres

(Fragment de seu Report del mes de gener del 1943)

B I B L I O G R A F I A

CREIEM d'interès publicar la següent llista d'obres catalanes que Marcelino Menéndez y Pelayo dona en la seva obra *La Ciencia Española*, vol. II (Madrid, 1933), a fi que els nostres estudiosos puguin tenir-les en consideració en llurs treballs.

Com que la llista és bastant extensa, acabarem de publicar-la en successives edicions.

I

TRACTADISTES CATALANS DE DRET I DE FILOSOFIA DEL DRET

Sant Ramon de Penyafort (segle XII): *De duello et bello*.

Ramon Llull (segle XIII): *Ars Principiorum Juris - Ars Jure - Ars utriusque juris*.

Pere Malferit (segle XVI): *Pro justitia Regum Catholicorum in occupatione Indiarum*.

Josep Esteve (segle XVII): *De bello sacro regilionis causa suspecto* (1603).

Joan Finestres i Montalvo (segle XVIII): *Excitationes Academiae* (1745) (Tracten sobre: *De Jure Naturali Promiscuo - De Jure Naturali Humani, sive gentium primario - De jure Gentium secundario - De Origine et Jure Bellorum - De Origine et Jure regnorum - De Origine dominiorum - De Commercio, contractibus, etc.*).

Feliu d'Abreu (segle XVIII): *Tratado jurídico y político de presas de mar* (1746).

Ramon Llätzer de Dou (segle XVIII) *De dominio maris* (1765).

Joan Pau Forner (segle XVIII): *Observaciones sobre la perplejidad de la tortura*.

II

TRACTADISTES DE POLITICA

Jaume I el Conqueridor (segle XIII): *Libre de la Saviesa*.

Ramon Llull (segle XIII): *Blanquerna* (és una utopia cristiano-social).

Fra Francesc Eiximenis (segle XIV): *Chrestia, o del regiment de prínceps o de la cosa pública*.

Fra Arnau Stanyol (segle X): (Féu el mateix treball en català).

Pere Belluga (segle X): *Speculum principum*.

Joan Moles i Margarit, el Gironès (segle X): *Corona Regum, sive de Regis officiis atque optimo imperio*.

Fadric Furió i Seriol (segle XVI): *El Concejo y Concejeros del Príncipe* (1559).

Micer Joan Costa (segle XVI): *Gobierno del Ciudadano* (1578).

Joaquim Setantí (segle XVII): *Centellas de varios conceptos - Avisos de Amigo* (1614).

Vicent Mut (segle XVIII): *El Príncipe en la guerra y en la paz, copiado de la vida del Emperador Justiniano* (1640).

Pere de València (segle XVI): *Discurso sobre la materia de Estado*.

P. Francesc Garau (segle XVIII): *El sabio instruido de la naturaleza, en máximas políticas y morales... contra las varias ideas de la política de Maquiavelo* (1710).

P. Francesc Pla (segle XVIII): *Philosophia política*.

III

ECONOMISTES I ARBITRISTES

Joan Lluís Vives (segle XVI): *De subventione pauperum, sive humanis necessitatibus* (1526). - *De comunione rerum, ad principes Germaniae Inferioris*.

Sanç de Moncada (segle XVII): *Restauración Política de España en ocho discursos* (1619).

Pere de València (segle XVI): *Discurso sobre el acrecentamiento del valor de la tierra. - Discurso sobre la tasa del pan. - Discurso a S. M. para que no se cargue tanto a los reinos con imposiciones*.

Josep Pellicer d'Ossau (segle XVII): *Comercio impedido por los enemigos de esta monarquía* (1639).

Francesc Romà i Rosell (segle XVIII): *Las señales de la felicidad de España...* (1768).

Antoni de Capmany (segle XVIII): *Discurso económico-político en defensa de trabajo mecánico... y de los gremios* (1778), sota el pseudònim de Ramón Miguel Palacio. - *Cuestiones críticas sobre varios puntos de historia económica* (1807).

Estatuts de la Societat Catalana d'Estudis Polítics, Econòmics i Socials

DESPRES de les esmenes fetes en la reunió de constitució, els Estatuts de la Societat queden redactats de la manera següent:

Article Primer. — La SOCIETAT CATALANA D'ESTUDIS POLITICS, ECONOMICS I SOCIALS té per objecte l'estudi dels fets i dels problemes de caràcter polític, econòmic i social que directament o indirectament afectin Catalunya.

Art. Segon. — La SOCIETAT consta de socis de les categories següents: numeraris, corresponsals, patrocinadors i honoraris.

Són numeraris aquells catalans que siguin proposats com a tals per dos socis de la mateixa categoria i acceptats pel Consell Directiu en votació secreta, per majoria de vots presents. Podran ésser cent, nombre ampliable a proposta del Consell Directiu.

Són corresponsals aquells catalans o no catalans que tenen la residència habitual fora de Catalunya i són presentats i acceptats d'acord amb el paràgraf anterior.

Són patrocinadors les persones o entitats catalanes que coadjuven al sosteniment i desenvolupament de la SOCIETAT, i hagin estat proposades per socis numeraris o patrocinadors en la forma establerta en el paràgraf segon d'aquest article.

Són honoraris aquelles persones o entitats de reputació científica catalana o internacional en qualsevol de les matèries que assenyalava l'article primer com a objecte d'estudi, que siguin proposades pel Consell Directiu o per cinc socis numeraris i acceptades per la SOCIETAT.

El nombre de socis corresponsals, patrocinadors i honoraris és il·limitat.

Art. Tercer. — Els socis numeraris han d'assistir a les sessions, presentar almenys un treball cada any, encarregar-se de les tasques i ponències que els siguin confiades i lliurar un exemplar de totes les publicacions que facin. Poden presentar treballs de persones que no hi pertanyin.

Els corresponsals i els honoraris no tindran altra obligació que la de lliurar un exemplar de les publicacions que facin, per bé que uns i altres podran presentar comunicacions a la Societat, així com també treballs de persones que no hi pertanyin.

Els patrocinadors hauran de fer, almenys una vegada l'any, una aportació d'elements d'estudi o de treball o bé satisfer una quota anual, pagadora en una o més vegades, la qual no podrà ésser inferior a vint-i-quatre pessons argentins per als socis individuals ni a cinquanta per a les institucions.

Tots els socis tenen dret a rebre un exemplar dels treballs que publiqui la Societat.

Art. Quart. — Mentre no sigui possible d'instal·lar la Societat en territori català, podran ésser conceptuats socis numeraris tots els catalans afiliats que ho sol·licitin d'acord amb els tràmits que fixa el paràgraf segon de l'article segon, qualsevol que sigui el lloc on resideixin. En els països on n'hi hagi més de cinc, podrà ésser constituïda una delegació temporal, integrada per tres membres —President, Secretari i Administrador—, elegits pels socis numeraris i patrocinadors que hi hagi. Aquesta designació haurà d'ésser ratificada pel Consell Directiu de la Societat.

Art. Cinquè. — La Societat tindrà, almenys, tres sessions acadèmiques anuals, a les quals prendran part els socis numeraris i aquells socis corresponsals i honoraris que hi assisteixin. Hi seran llegits els treballs dels socis numeraris, corresponsals i honoraris, i també aquells treballs de persones alienes a l'entitat que hagin estat presentats tal com indica l'article tercer i que, previ examen, hagin estat acceptats pel Consell Directiu.

Les sessions acadèmiques podran ésser o no públiques, a criteri del Consell Directiu. Si no ho són, hi podran tanmateix assistir els socis patrocinadors i les persones especialment invitades.

Altrament, la Societat tindrà, almenys, una sessió anual de caràcter privat, per tal de tractar els afers merament administratius. Només hi podran prendre part els socis numeraris i els patrocinadors, amb igualtat de drets.

Art. Sisè. — La direcció de la Societat correspon a un Consell Directiu format per un President, un Secretari d'Actes, un Secretari de Publicacions i un Administrador, cadascun dels quals tindrà les funcions pròpies del càrrec.

El Consell és elegit pels socis numeraris i els patrocinadors, de la for-

ma següent: el President i els Secretaris hauran d'ésser indefectiblement socis numeraris; l'Administrador podrà ésser soci numerari o patrocinador.

Els càrrecs seran renovats cada any per meitat: la primera vegada sortiran el Secretari d'Actes i l'Administrador. En cas d'absència o de malaltia perllongada, el President serà substituït pel soci numerari de més edat que resideixi a la població on té la seva seu la Societat, i en cas de defunció el substituïrà el soci de més edat fins a la primera sessió administrativa. Els altres càrrecs es substituiran mútuament, i si calia proveïne algun no es farà fins a la primera sessió administrativa.

El Consell es reunirà sempre que ho creurà convenient. Té àmplies facultats per a l'organització de les tasques de la Societat i li correspon de fer apareixer regularment, en un butlletí periòdic o en uns annals, les comunicacions i els treballs de què hagi estat donat compte en les sessions acadèmiques.

Art. Setè. — Els recursos econòmics de la Societat són: aquells que li proporcionin els seus socis; els donatius, les subvencions i les altres aportacions que hom li faci i el producte de la venda de les publicacions que editi.

Art. Vuitè. — La SOCIETAT CATALANA D'ESTUDIS POLITICS, ECONOMICS I SOCIALS no està ni pot estar afiliada ni adherida a cap partit polític, a cap organització sindical, ni a cap confessió religiosa.

Art. Novè. — La Societat no podrà ésser dissolta mentre hi hagi cinc socis numeraris que vulguin continuar-la. La dissolució només podrà ésser acordada en votació secreta tinguda en una sessió convocada expressament. En cas d'un tal acord, els llibres, els objectes i els cabals que pugui tenir passaran a ésser propietat de l'Institut d'Estudis Catalans o de la institució catalana que en faci les vegades.

Art. Desè. — La SOCIETAT CATALANA D'ESTUDIS POLITICS, ECONOMICS I SOCIALS té accidentalment el domicili social a Buenos Aires; per tant, acata respectuosament la legislació argentina que l'afecta. Provisionalment, està estatjada al carrer de Chacabuco, 863.

E L S L L I B R E S

BIOLOGIA Y DEMOCRACIA, per Joan Cuatrecasas. — Editorial Losada, 1943.

El nostre il·lustre consoci doctor Joan Cuatrecasas acaba de publicar un volum d'assaigs que ve a ésser una contribució indirecta a l'obra de la nostra Societat. En pulcra forma literària, i amb gran riquesa de llenguatge, tracta un dels temes fonamentals en sociologia com és el de cercar les fonts biològiques de l'humanisme i l'assentament de les lleis de relació social sobre principis constants i normes establertes en els estudis i les experiències de la moderna psicologia. Ja en un treball anterior (*Psico-biología general de los ins-*

pecialment notables els titolats *Posición de la actividad crítica en la vida del hombre* i *Concepto biológico de la democracia*. Aquest darrer es un treball d'excel·lent valor política i un formidable al·legat contra la pretesa hiperdemocràcia, que ha estat la cortina de fum que amagava els anacronismes de certs definidors omicents. Seguint un pla de més estricta metodologia científica, s'hi troben també els treballs *La inter-psicología*

i *El neo-humanismo*, aquest darrer de gran abast polític-social, que confiem veure desenrotllat amb més extensió per tal que pugui servir de base als qui, com nosaltres, volem aprofundir en aquests temes amb la possible objectivitat i la necessària informació científica. De tota manera, el Dr. Cuatrecasas ja ens ha prestat un bon servei, que ens plau de reconèixer de les nostres pàgines estant. S.

LA SESSIÓ DE CONSTITUCIÓ

Tal com anunciarem en el nostre darrer número, el dia 14 del propassat mes de juny tingué lloc al Casal de Catalunya la sessió constitutiva de la nostra Societat.

Hi assistiren: Manuel Serra i Moret, Pelai Sala, Pere Mas i Perera, Ferran Rosell, Enric Monrós, Joan Llorens, Francesc Ferrer, Josep M. Pinilla, Francesc Masó, Joan Cuatrecasas, Francesc Arnó, Josep Cabrer, Josep Santaló, Lluís Santaló i Josep Sanchis.

Obrí la sessió Manuel Serra i Moret. Explicà els motius de la fundació de la Societat: estudiar els problemes d'ordre polític, econòmic i social que tinguin relació amb el nostre poble i que puguin ésser útils per a l'ordenació de la Catalunya de demà. Però com que dul endavant una empresa així requereix alguna cosa més que bona voluntat, demanà als assistents que de primer es discutís si la idea era viable i després es procedís a la constitució de la Societat.

Hom convingué que la idea de constituir una societat com la nostra era excel·lent. Si estem disposats a treballar, demà podrem presentar als homes que governaran la nostra terra un seguit de projectes útils per a la reestructuració de Catalunya.

També fou considerat un encert el desig de la nostra Societat de moure's en un pla suprapolític, ja que, posant

la concepció social i econòmica per damunt de les tendències polítiques, la nostra labor tindrà plena eficàcia.

Unànimement s'opinà que calia dur a la pràctica la idea de constitució de la Societat i que, tot marxant, d'altra gent apta s'hi adherirà.

Tot seguit es procedí a la lectura de les adhesions rebudes, foren revists els Estatuts (que publiquem a part, amb les esmenes fetes), es donà compte de la situació administrativa i, després d'aprovar un vot de gràcies per als qui han dut a terme la preparació de l'Avenc, hom passà a elegir la Comissió Directiva i les Ponències d'Estudis Polítics, Econòmics i Socials. Quedaren constituïdes així:

COMISSIO DIRECTIVA: President: Manuel Serra i Moret; Secretaris: Pelai Sala i Francesc Arnó; Administrador: Francesc Masó.

COMISSIO D'ESTUDIS POLITICS: Pelai Sala, Joan Cuatrecasas i Pere Mas i Perera.

COMISSIO D'ESTUDIS ECONOMICS: Manuel Serra i Moret, Enric Monrós i Lluís Santaló.

COMISSIO D'ESTUDIS SOCIALS: Ferran Rosell, Josep Sanchis i Francesc Arnó.

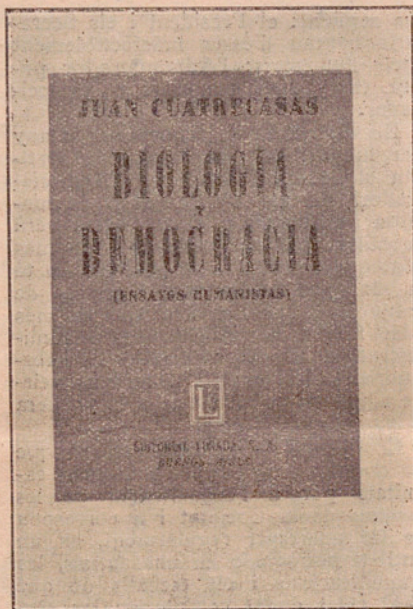
ELS ESTUDIS ECONÒMICS I SOCIALS A MÈXIC

La Comissió d'Estudis Econòmics i Socials de la Comunitat Catalana de Mèxic ha començat de treballar amb entusiasme. Darrerament ha publicat damunt les pàgines d'*El Poble Català* d'aquella capital (any III, nº 16) el text de les ponències següents:

I. - Projecte sobre la Reconstrucció Econòmica de Catalunya, de Joan Fronjosà i Salamó. II. - Projecte de bases per a l'estudi de la futura Organització Econòmica de Catalunya, de Ramon Peypoch. - Observacions a la Ponència de Joan Fronjosà, de Ramon Peypoch. - Comentaris als Projectes de Ponència de Joan Fronjosà i Ramon Peypoch, de Joan Carreras i Palet. III. - Projecte de Ponència sobre les Relacions Econòmiques Internacionals de Catalunya, de Miquel Ferrer.

La manca d'espai ens impedeix de reproduir aquests textos, dels quals tenim un exemplar a la nostra Secretaria per a consulta dels que desitgin treballar sobre aquestes matèries.

Tenim establerts contactes amb els dirigents de la sudita Comissió, per tal de coordinar les tasques i fer viable la realització dels nostres estudis de cara al futur de Catalunya.

tintos. Aniceto López, Editor, 1939), el Dr. Cuatrecasas havia revelat les seves extraordinàries aptituds en presentar una tesi arriscada, amb una base científica de gran vigoria, tot portant-la al camp de l'anàlisi i l'experimentació més exigents.

Com en aquella, en l'obra actual el Dr. Cuatrecasas s'esforça a demostrar que la humanitat, malgrat el pessimisme d'alguns pensadors, ha arribat a establir una individualització psico-biològica com a valor fonamental del grau d'organització col·lectiva. En els diversos estadis històrics, les plasmacions orgànico-socials responen a les progressives gradacions psico-biològiques individuals, i per això la nova humanitat s'assenta sobre mecanismes instintius més subtils i més complexos, que impliquen formes democràtiques cada dia més definides. El criteri del Dr. Cuatrecasas no sols és, francament optimista en el sentit del progrés humanista, sinó que troba abundant d'arguments de solidesa científica i de valor polèmica per a rebatre les tendències derrotistes d'homes que han influït en el pensament contemporani, com Carrel i Ortega y Gasset.

Per al lector comú, els assaigs del Dr. Cuatrecasas tenen l'atractiu d'ésser escrits en forma àgil i discursiva, una bona combinació d'argumentació i erudició científica amb un estil elegant i summament suggestiu. Són es-

ADHESIONS

En una lletra molt cordial, el President del Consell Nacional Català, senyor Carles Pi i Sunyer, ens diu:

"Serveixi també aquesta com a salutació a tots els que treballen a la Societat Catalana d'Estudis Polítics, Econòmics i Social i d'encoratjament a una obra tan útil".

En una altra lletra, ben afectuosa, d'adhesió, la Comunitat Catalana de Colòmbia ens comunica:

"En la darrera reunió conjunta del Consell Directiu de la Comunitat Catalana de Colòmbia i de la seva Secció de Bogotà, representada per la Junta, va prendre's l'acord de fer-vos arribar la nostra felicitació per l'obra constructiva que representa la creació i continuació d'aqueixa entitat".

S'han sumat a la nostra llista de socis:

Josep Cabrer, Artur Méyer, Isidre Palmada, Francesc Ferrer, Miquel Ferrer i Lluís Santaló.